

Torlukkut kræfteqarneq

Imarisai

Saqqummersitsisooq: Neriuffiit Kattuffiat • 2012

Ilusaa siulleq, naqitnera siulleq

Ilioqqaasooq: Nuisi grafik

Assit: Johanne Olsen

Quppersakkamit uuminnga nutsigaaq: Kræft i struben

Nutserisooq: Else Noahsen Olsen

Kukkunersiuisooq: Johanne Olsen

- 2 Aallaqqaasiut
- 3 Torlukkut kræftip malunniutai qanoq ittuuppat?
- 4 Qanoq misissuisoqassava?
- 6 Qanoq napparsimatigaanga?
- 8 Katsorsaariaatsit qanoq ittuuppat?
- 12 Torloqarnanga qanoq iliortassaanga (marloriaammik laryngectomeeqarlunga)?
- 14 Katsorsaariaatsinik allanik peqarpa?
- 16 Katsorsartinneq naammassippat qanoq pissaanga?
- 17 Ajorunnaarsinnaavunga?
- 18 Kræftimi peerneqarsinnaanngippat?
- 19 Sooruna toqqusaakkut kræfteqalersoqartartoq?
- 20 Nammineerlunga qanoq iliorsinnaavunga?
- 22 Suut allat aamma atuarsinnaavakka?
- 23 Sumi siunnersorneqarnissannik ikiorneqarsinnaavunga?
- 25 Torluk

Aallaqqaasiut

Kræftimik nappaatip suussusersinera inunnut amerlanernut tupannartumik kinguneqartarpoq. Qisuariaatsit assigiinngitsorujussuupput. Amerlasuut annilaanganerujussuarmik tikiqqartarput, immaqalu nappaammik toqquteqarnissartik eqqarsaatigilertarlugu. Nappaatip suussusersinera inuit ilaannut iliuuseqarnissamik sapilersitsisarpoq, tassani pissutaasarpoq suut tamarmik tassangaannaq siumut takuneqarsinnaanngitsutut aamma ingasappallaartutut misinnartarmata. Allat nappaammik qaangerniarnissaanut katsorsarneqarnissaminnullu pilersaarusiortutik aallartittarput.

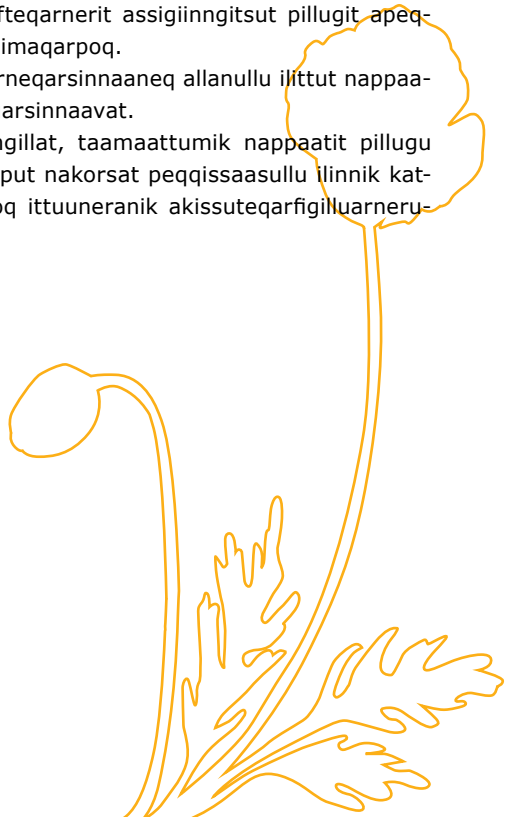
Torlukkut kræfti nappaataavoq imaannaanngitsoq. Katsorsaanerulli pitsaanerulersinneqarnissaa anguniarlugu ilisimatusarnikkut misissuisoqartuarpoq. Aamma katsorsarneqarsinnaanngitsumik nappaateqartunut kræftimillu ataavartumik nappaateqartunut.

Una atuagaaraq torlukkut kræfteqarnerit assigiinngitsut pillugit apeqquigineqarsinnaasut akissutaannik imaqarpoq.

Aamma tassani sumi siunnersorneqarsinnaaneq allanullu ilittut nappaateqartunut attaveqarsinnaanerit atuarsinnaavat.

Nappaatit atugaaneri assigiinngillat, taamaattumik nappaatit pillugu apeqquteqarfigisinnaasatit tassaapput nakorsat peqqissaasullu ilinnik katsorsaasut, taakku nappaativit qanoq ittuuneranik akissuteqarfigilluarnersinnaavaatsit.

Juni 2008

Torlukkut kræftip malunniutai qanoq ittuuppat?

Nappaat nipiliummiissimappat, siullertut iggiarlunneq malunniutaasarpog. Torlukkut kræfteqalersimasut affaat sinnerlugit malunniutigisarpaat iggiarlulernerq. Torlukkut kræfteqalernermi iisiniarmermi ajornakusoortitsineq, annerisaqarneq, imaluunniit qinngarnartumik ippigisaqarneq qungatsimi malunniutaasinnaasarpug. Annernartut siutip illuatunaangut atasinnaasarpug. Malunniutaasinnaasut allat quersornerusinnaappug, "qungatsimilu suminermik" peqartutug malugisimasaqarsinnaallutig, imaluunniit anersaartornermi ajornartorsiuteqarlutig.

Kræfti suaniippa?

Napparsimasuni amerlanerni (55-60 procentit) nipiluutaanni inissisimasarpog.

Napparsimasug pingasug missaanniikkaangata pingajuanni nipiliutig qulaani aallartittarpog (40 procentit missaanni). Qaqutigoorpog nipiliutig ataani aallartittarluni.

Nappaat nipiliutiginiippat, taava imerajuup qinersiug siaruaannissaata aarlerinaataa annikinnerusarpog, nipiliutig qulaani ataaniluunniit inissisimanani. Tamanna ilaatigug pissuteqarpog nipiliutig imerajuup taqaqanngingajavilluinnarnera. Kræftimi imerajuup taqaasigoorlugi siaruaattarmat. Nipiliumminni kræfteqalersunug iluaqutaasarpog amerlanerit iggiarlulernertik pissutigalugu nakorsiapallattarnerat. Kræftip tinunera nipiliutig qulaanikuni ataanikkuniluunniit, taava paasinissaanug piffissaq siviisunerusog atoreerlugi aatsaat nappaat pasitsannarsisarmat.

Qanoq misissuisoqassava?

Nappaatip suussusersinnginnerani misissortinnerit arlallit ingerlattariaqarput.

Siutip-qinngap-qungatsillu nakorsaani immikkut ilisimasalimmi misissuineq ingerlanneqassaaq.

Qungatsip misissornera

Siullermik nakorsap qungatsit maluginiassavaa, tassani imerajuup qinersii pullattoqarnersut, immaqalu aamma torluvit iluatungaata ilaa tarrarsuummik misissussallugu. Nakorsap tarrarsuut atorlugu takusinnaava tinuneqarnersoq, ikeqarnersoq, imaluunniit nipiliuutinni eqqaaniluunniit allanik allanngortoqarsimangersoq.

Qinngut atorlugu misissuineq

Qinngut atorlugu misissuisoqassaaq. Qinngut amitsunnguaq qinngakkoortilugu ammut torlut alakkartersinnaassavaa.

Misissugassamik peersineq aamma tarrarsuilluni misissuineq

Misissugassamik peersivigitissaatit (biopsi). Taanna qinngut atorlugu misissuinemik ingerlanneqakkajuttarpoq. Ilaatigut timip ilaannaata qeritinneratigut misissuineq ingerlanneqartarpoq, allatigullu ilisimajunnaarsitsinikkut ingerlanneqartarluni. Misissugassatut piigaq allisitsiummi misissorneqartarpoq, tassani kræftip sananeqaataanik ersittoqarnersoq takuniarlugu.

Taassuma saniatigut sakissakkut tarrarsorneqassaait, takuniarlugu kræfti siaruaassimansoq.

Misissuinerit allat

Napparsimasorpassuit CT imaluunniit MR-scanneri atorlugu misissortittarput, ilaatigut tusarnaarut aamma qungatsinnut atorneqarsinaassaaq.

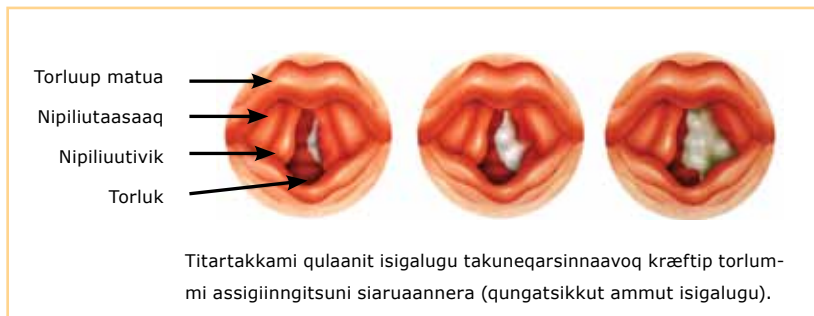
Qanoq napparsimatigaanga?

Ajorunnaarnissannut periarfissat nalilersorniarlugit aamma katsorsartinnerpit pitsaanerpaamik ingerlanissaa anguniarlugu nappaativit sumut killissimamera nakorsat ilisimasariaqarpaat. Nakorsat kræfti torlunniittoq sisamanik killiffilerlugu aggornilersussavaat, tassani nappaat siaruarsimanersoq takuniarlugu.

Nappaatip aggornilersorneri

Killiffimmi T1-imi nappaat kræfti nipiliummiittoq. Killiffimmi tassani nappaat nipiliuutip illuatungaannaaniittoq, imaluunniit nipiliummi illugiinniittoq, taamalu nipiliuutit akornuteqaratik aalasinnaasut. Killiffik T4-mi nappaat torlummi nataqqunut siaruassimasoq, imaluunniit torluup silataani ipiutaasanut siaruassimasoq. T2 aamma T3 taakku qulliit akornanni inissisimasoq. Tassani kræftimik nappaat nipiliuutit nukiinut naasimasoq, taamalu aalasinnaajunnaarlutik. Aalasinnaanerata annertussusaa tinuneq T2-miinnersoq, imaluunniit T3-miinnersoq tassani aaliangiisuusarpoq.

Torlukkut kræfteqarnermi Killiffinnik aggornilersuineq nipiliuutip qulaani ataaniluunniit aggornilersuinerup assinganik peqarpoq.

Killiffiit taakku sisamat TNM-imi immikkoortiterinermi aallaaviupput, taakulu kræftimik nappaatit killiffiinut aggornilersuinermi atorpeqartarput. TNM-imi naqinneq T isumaqarpoq tumor (tinuneq). T-ip kingornani kisitsisip takutittarpaa tinunerup qanoq atsiginera. Naqinneq N isumaqarpoq `nodes` (imerajuup sorujuarneqartarfii). N-ip kingornani kisitsisip takutittarpaa nappaat imerajuup sorujuarneqartarfiinut siaruassimanersoq. Naqinneq M isumaqarpoq `metastaser` (timimi allamat siaruattoq).

TNM-imi immikkoortiterinermi naalisaatit

- T1:** Nappaat kræfti torluup ilaannaani inissisimasoq:
- Kræfti nappaat nipiliuutip illuatungaannaaniittoq, imaluunniit nipiliummi illugiinniittoq, taamalu nipiliuutit akornuteqaratik aalasinnaasut.
  - Kræfti nipiliuutit qulaaniittut.
  - Kræfti nipiliuutit ataaniittut.
- T2:** Kræfti torlummi sumiiffimmi ataasiinnaangitsumut siaruaattoq, imaluunniit aamma nipiliuutip illuatungaata aalanera annikillisoq, illugiillutilluunniit.
- T3:** Kræfti torlummi ataasiinnaangitsumut siaruaannerulersimasoq, sulili toqqusaanuinnaq anngussimasoq.
- T4:** Kræfti torlummi nataqqukkoorluni naasoq, ipiutaasanullu allanut, imaluunniit torluup qulaanut ataanulluunniit naasoq, ipiutaasanut/timillu pisataanut allanut naasoq.
- N0:** Imerajuup sorujuarneqartarfiinut siaruaassimangitsoq.
- N1:** Imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut annerpaamik 3 cm-terinik diamii-terinik siaruaanneq.
- N2:** Naanerup nalaanitulli imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut 3-cm-terinik angullugit angissusilik kisianni 6-cm diamii-teritit angissulimmik siaruaanneq imaluunniit illugiinnut 6 cm-terit ataallugit angissusilinnik siaruaattut. Imaluunniit imerajuup sorujuarneqartarfianut ataatsimut arlalinnulluunniit naaneq, imaluunniit imerajuup sorujuarneqartarfiinut illugiinnut paarlangasunilluunniit tamarmik 6-cm diamii-terinik miki-nerullutik.
- N3:** Imerajuup sorujuarneqartarfiinut ataatsimut arlalinnulluunniit minnerpaamik ataaseq 6-cm-terit diamii-teri angullugu angissusilimmik siaruaanneqartoq. Imaluunniit imerajuup sorujuarneqartarfiinut illugiinnut 6 cm-terit ataallugit angissusilinnik tinunerit siaruaattut.
- M0:** Timip ilaanut allamut siaruaattoqarsimangilaq.
- M1:** Timip ilaanut allamut siaruaattoqarsimavoq.

Katsorsaariaatsit qanoq ittuuppat?

Katsorsaanerup siunertaraa kræftip tinunerata peerneqarnissaa aamma ajornangippat torluup pigiinnaqarnissaa, taamatullu nipip. Taamaammat siullermik qinngortartillutit katsorsarneqarnissannik neqeroorfigineqassaait. Taanna katsorsaariaaseq iluaqutaasartorujussuuvoq, tassanilu napparsima-sut quliugaangata arfineq pingasut sinnerlugit ajorunnaartarput. Taamaam-mat amerlanerit torlumik aamma nipimik pigiinnarnissaat angusarpaat.

Nappaammi killiffimmi siusissumi paasineqartut tamangajammik qin-ngortartiinnarlutik katsorsartinnermi ajorunnaarsinnaasarpud. Qinngortaalluni katsorsaanerup kræfti peersinnaanngippagu, taava pilattaanissaq pisa-riaqalersinnaavoq.

Qinngortaalluni katsorsaaneq

Qinngortartilluni katsorsarneqarnermi kræftip sananeqaatai aserorterneqar-tarput. Qinngortaammik nutaaliaasumik ipiutaasaq ajortoq eqqoqqissaar-lugu qinngortaasoqartarpoq. Taamaattumik qinngornerit tinunermi sanane-qaatit ajortut kisiisa qinngortarsinnaavaat, sananeqaatit ajunngitsut pival-laarnagit. Taamaalilluni sananeqaatinik ajunngitsunik akornusiilluni sunni-uteqartitsisinnaaneq sapinngisamik annikitsuararsuanngortinneqartarpoq. Sapaatit akunnerini tallimani arfinilinniluunniit sapaatit akunneranut arfini-leriarlutit qinngortartittassaait.

Qinngortartinneq annernartoqarneq ajorpoq, qinngortartinnerillu ta-
marmik minutsialunnguani pisarlutik.

Qinngortartilluni katsorsartinnermi saniatigut sunniutaasartut

Annertussutsit annikitsunnguakkuutaat arlaleriarlugit qinngortartillutit kat-
sorsarneqassaait, taamaalilluni saniatigut sunniutaasartut ikinnerusarmata.
Qinngortartinnerup qanoq misigineqartarnera, aammalu saniatigut sunniu-
taasartut qanoq tiguneqartarneri assigiingitsorujussuusarput.

Ippigisaqalernissaq piareersimaffigineqartariaqarpoq. Piffissaq sivikinne-
rusoq isigalugu, tassani qungatsikkut qinngortartereermermi qungatsip ame-
raasaa qinngarnarsisinnaavoq. Annernarlunilu qasilissinnaavoq, aamma pul-
lattoqalersinnaalluni, immaqalu qungatsimi qalipperneqalerluni. Malunniutit
taakku iisiniarnermi ajornartorsiutinik malitseqartarput, taamalu amerlasuut
nerinikillineranik kinguneqartarluni, sanigortoqartarlunilu. Qinngortakkami
ameq aappillertarpoq, kingornatigullu kajortilluni. Ilaat qasulertarput, ima-
luunniit merianngulerlutik, taamaammatt merianngunaveersaatinik iisarta-
gaqaraanni iluaqutaasassaaq.

Saniatigut sunniutaasartut nuanniilliutit qaangiuteqqittarput – qinngor-
tartinneq kingulliup naammassinerata kingorna, sapaait akunnerisa ikit-
tunnguit iluanni.

Torlukkut kræfteqarnermi qinngortartilluni katsorsarneqarnerup kingunerluutai

Piffissami sivilisuserusumi qinngortartilluni katsorsaanerme qinngornerit ame-
raasat panertissinnaavaat. Kingunerluutit allat iggiarlunnerupput, aamma
ameraasani ataavartumik pullanneq. Kingunerluutini apeqquataasarpoq qa-
noq annertutigisumik sumilu qinngortaasoqarsimanersoq. Napparsimasor-
passuit kingunerluutigisarpaat qanermi qungatsimilu panertoornertit, pissuti-
galugu qanermi qisissiorfiup qinngortartilluni katsorsartinneq saperamikku.

Alleqqutit qinngortarneqarsimappata kigutinikk ajornartorsiuteqaler-
nissannut annertunerusumik aarlerinaateqarnerulissaait, assersuutigalugu
kigutinni putoqalernerit, kigutillu napisalersinnaaneri. Qaqtigoorpoq qin-
ngortartinnerup kingunerisaanik alleqqut saarni aserorneqartarmata – taa-
maalineq annernartorujussuusinnaavoq.

Ameq misikkarissorujussuusinnaasarpoq, pingaartumik katsorsartin-
nermi ukioq siulleq, aamma seqinertippallaannginnissaq piffissami tassani
innersuusutigineqarpoq. Aamma amermermi imermik katersuuttoqalersinnaa-
voq, taamalu pullalerluni. Pullanneq sivilisuneq ajorpoq, iluarseqqittarlunilu.
Piffissaq sivilisuserusoq isigalugu qungatsikkut qinngortartiffigisami qileroqa-
lertoqarsinnaavoq, ipiutaasallu manngernerulerneranik kinguneqarluni.

Qinngortartilluni katsorsarneqarnermi, nakorsaatinik katsorsarneqarnermik ataatsikkoortitsineq

Ilisimatusarnerit nutaajunerusut takutereerpaat, napparsimasut kræftip tinunerinik angisuunik peqartut iluaqutigisaraat kemortinnerminni qinngortartiigtalutik katsorsartittarneq. Nakorsaatinik katsorsartittoqartarpoq, taakulu qinngortartinnerup sunniutai pitsaanerulersittarpaat. Kemortinneq nakorsaait atorlugit katsorsaaneruvoq, kemollu kræftip sananeqaataasa ilusinikkiartornissaat iluarsaannissaallu sanngiillisissinnaallugit. Nakorsaatinik katsorsaaneq qinngortaalluni katsorsaanerup nalaani tunniunneqartarpoq.

Pilattaaneq

Qinngortartillutit katsorsarneqarnerpit nappaatit ajorunnaarsinngippagu, aamma nappaatit uteqqippat, taava pilatsissaatit.

Ilaanni nipiliuutip aappaa kisiat peerlugu naammattarpoq. Nipit iggiarlulissaaq, kisianni nalinginnaasumik anersaartorsinnaallutillu nerisinnaassaatit. Piffissap ingerlanerani akuttunngitsunik torlunni ameraasavit nipiliuutit assiliniaraluartassavaa.

Taamaammat nipit piffissap sivikitsup qaangiunnerani pitsanngoriartussaaq.

Napparsimasut ilaasa torlummik ilaa pilatsinnikkut peersittarpaat. Aamma toqqusaaq tamakkerlugu peerneqarnissaa pisariaqarsinnaasarpog, tassani kræftip sananeqaatai tamakkerlugit peerneqarnissaat qulakkeerniarlugu. Pilattaaneq taaneqartarpoq laryngektomi marloriaammik.

Nappaat qungatsimi imerajuup qinersiit siaruaassimappat, aammalu siaruaanneq qinngortaarnermi katsorsarneqarsimangippat – taava imerajuup qinersii pilattaanikkut peerneqarsinnaapput.

Sulisut ilinnik katsorsaasut oqaloqatigikkat

Qinngortartissaguit kemortissaguilluunniit qanoq iliornikkut saniatigut sunniutaasartut annikillissinniarsinnaanerannut tunngasunik sulisut siunnersuullutillu ajoqersuussinnaavaatsit.

Pilatseerernermi

Toqqusaak peerneqarsimappat, taava nakorsap qungatsivit saavatigut tunersuit qulinnguatiqut torluk ingerlatissavaa. Taamaalilluni qungatsinni putuaraqalissaaq, tassuunalu anersaartortassaatit. Ammaneq taaneqartarpoq Stoma, isumaqarlunilu ammaneq. Nalinginnaasumik nerisinnaassaatit imersinnaallutillu.

Napparsimasut amerlanerit pilatseerernerminni kapuummik taaneqartartumik qungatsimi ammanermut ikkussivigineqartarput. Aallaqqaammut kapuutip ammanerup ammaannarnissaa isumagisarpaa, kingusinnerusukullu amerlasuut kapuutip atornissaa pisariaaruttarpat. Ataasiakkaalli atuinnalersarpat.

Pujortartaruit pitsaanerussaaq pujortarunnaaruit, pissutigalugu pujortartarnerup katsorsaanerup sunniutai annikillissittarmagit. Saniatigut sunniutaasartut pujortartarnermi annertunerulersarput.

Aamma kingusissumi saniatigut sunniutaasartut katsorsartereernermi qaammatit arlallit qaangiukkaangata takkussinnaasarput.

Torloqarnanga qanoq iliortassaanga (marloriaammik laryngectomeeqarlunga)?

Pilatsissaguit pilatsinnginninni nakorsap torluit peernissaa pillugu, qanorlu issa-nersoq oqaloqatigeqqaassavaatit. Aamma siunnersuisartumik oqaloqateqarsinnaavutit, taannalu aamma torloqanngilaq, misilittakkaminillu aamma ikiorsinnaallutit. Aamma illit Dansk Landsforening for Laryngectomerede (DLFL)-imi ikiorneqarlutillu siunnersorneqarsinnaavutit. Takuuk qupperneq 24.

Silaannaq nillertoq panertoq

Torlut tamaat peerneqassappat, taava qungatsinni ammanikkut anersaartortassaatit. Imaappoq, illit silaannaq nillertoq panertorlu ammanikkut toqqaanartumik isaattassagakku, taannalu nualiorluni qisuariartarneratigut iluaqutigisassavat. Nuak quersorluni kaanngartikkuminaassinnaasassaaq, aammalu ammanerup salikulanissaa pisariaqartassalluni. Silaannaq isugutsersartassavat nakkartitsivik ammanerup saavanut pisillugu.

Oqalussinnaanermut piginnaasaq

Toqqusaak nipiliuutilik peersikkukku sionratigutut oqalussinnaajunnaassaatit. Taamaakkaluortoq oqaluttaleqqinnissat ilikkarsinnaavat, kisianni allatut iliorlutit. Ilaasa "nerisat aqquataasigut" oqalunneq atorsinnaalertarpaat. Nipi sungi-usarneq naammagittarnerlu atorlugit anguniartariaqarpoq. Nipi allanngorpoq, sallaanneruvoq, qatitunerullunilu, qarsarikkunnaamillunilu. Oqallorissaasumit ikiorneqarsinnaavutit imaluunniit nunap oqalunnermut institutiani. Allat oqalunneq ilinniarsinnaavaat torlummik sajukulaartitsisoq ikiorsiullugu. Taanna innaalagissamik nipimik tunisisarpoq qungatsip tungaanut tigummineqartartoq, tassangaanniillu nipi qarnup iluanut pilersinneqartarluni. Nipi ataasiinnaavoq assigiinnarmik aniatitsisoq, taassuma saniatigut assavit aappaanik sajukulaartitsisoq oqalunninni qungatsivit tungaanut pisillugu tigummissavat.

Marloriaammik laryngectomeertut torluup nerisallu aqquataata akornannut oqalunnermut ventilimik pilerneqartarput. Taassuma puannit silaannaq atorlugu nipimik pilersitsisinnaaneq ajornarunnaarsittarparaa. Oqalunnermut ventilip sivi-sunerusumik oqaseqatigiinnik oqalussinnaaneq pilersittarparaa, aamma assigiiaaginnanngitsumik nipeqartitsisinnaalluni. Taamaatut oqalunniaruit, taava oqalunninni inussannik ammaneq qungatsinniittoq toorsimassavat.

Amerlanerit pitsaasumik atorluarneqarsinnaasumillu oqalussinnaasarput, taannali pilatsingikkallarninnit allaaneruvoq.

Mamassutsinik naamasanillu sunnerneqarneq

Mamassutsinut malugissut pilatsinnermi sunnerneqarneq ajorpoq, kisianni naamasannut malugissutit sunnerneqassaaq, tassani pissutaavoq qinngakut silaannarmik ingerlaartoqarunnaanera.

www.cancer.dk/strubekraeft aamma takuuk

Katsorsaariaatsinik allanik peqarpa?

Misileraalluni katsorsaaneq

Misileraalluni katsorsaaneq ilisimatuussutikkut katsorsaariaatsimut nutaamut misissuineruvoq, sunniutigisartagaali naqqa tikillugu suli iluamik paasineqanngillat. Assersuutigalugu nakorsaat nutaap akuersissutigineqannginnerani napparsimasunut nammineerlutik peqataarusuttunut misilittaatineqaaqqartarpoq.

Nalinginnaasumik maleruagassaqaanngilaq kina katsorsaaniclut misileraanermut akuersaassanersoq. Ilaatigut kræftip qanoq ittuunera aallaavigneqartarpoq aamma nappaatip suussusersiniarnerata nalaani katsorsaasoqassanersoq, imaluunniit kræfteqaqqilernermit katsorsaaniclut aallartinneqassanersoq. Aamma apeqqutaatinneqartarpoq tinunerup qanoq atsiginera siaruaassimaneralu. Aamma apeqqutaasarpoq siusinnerusuklut katsorsarneqarsimaneq.

Misileraalluni katsorsaaniclut aalajangersimasumik pilersaarusiortoqartarpoq (allattaaveqarluni) napparsimasut qanoq amerlatigisut katsorsartissanersut, qanorlu katsorsaaneq sivilutigissanersoq il.il.

Atuagaaqqami **“Kliniske forsøg”** (nakorsaaniclut misilittaaniclut) atuakkit aamma takuuk www.cancer.dk/forsog

Misilileraalluni katsorsaaneq

Misileraalluni katsorsaaneq katsorsaaniclut suli misileraaffigineqanngitsoq imaluunniit suli iluamik uppersineqanngitsoq. Katsorsaaniclut qaqutiginaq allattaavilersortoqartarpoq, aamma inunlut katsorsarneqarnissamut periarfeerutivissimasunut atortinneqartarluni. Siunertarinearpoq kræftimik napparsimasut inuunerminnillu navianartorsiortut piviusoq aallaavigalugu sapinngisamik ajunnginnerpaamik katsorsarneqarnissaat.

Misileraalluni katsorsaaneq kræfteqartunut immikkoortortaqarfimmi anertuumik immikkut ilisimasaqartuni aammalu ilisimatusarnermut immikkoortortaqarfimmut attuumassuteqartuni ingerlanneqartarpoq. Peqqinnissaqarfimmi nakorsap peqqinnissamut qullersaqarfik aqutigalugu napparsimasut katsorsartinnissamut tassunga innersuussutigisarpai. Suliamullu paasisimasaqartunut ataatsimiititaliap peqqinnissamut qullersaqarfik misileraalluni katsorsaaniclut pillugu siunnersuuteqarfisarlugu.

www.cancer.dk/eksperimentel (misileraaneq) aamma

Østdanmarkimi kræftip immikkoortortaqaarfisa peqatigiiffianni
takuuk (SKA) www.skaccd.org

Periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaangitsut atorlugit katsorsaaneq

Periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaangitsut atorlugit katsorsaaneq katsorsaariaasiuvoq peqqinnissaqarfinni nakorsat nalinginnaasumik neqeroorutigineq ajugaat. Innersuussutigineqarsinnaanngilaq katsorsaanissamut neqeroorutit akuerisaasuttaaq naaggaarnissaat. Kisianni illit nammineerlutit neqeroorummik allamik ilassuteqarnissannik toqqaasinnaavutit. Maluginiartariaqarpalli periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaangitsut atorlugit katsorsaanermi qaqutiguinnaq iluatsittoqartarmat, taamaattumik iluaqutissartaanik saniatigullu sunniutaasartunik qulakkeerlugu ilisimannittoqanngimmat aamma ilisimasariaqarpat.

Periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaangitsut ilaasa peqqinnissaqarfimmi katsorsartinnerit sunnersinnaavaat. Taamaattumik nakorsavit tunniussaait allaanerusumik katsorsarneqaleruit nakorsarisavit oqaloqatiginisaa pingaaruteqarpoq.

www.cancer.dk/alternativ (qinigassaq alla)

Katsorsartinneq naammassippat qanoq pissaanga?

Nalinginnaasuvoq katsorsartereernerpit kingorna nukillaangaguit qasusutullu misigisimallutit. Napparsimasorpassuit tamatuma saniatigut kingunerluuteqartarput, tamannalu inuunerminni sungiunniartussaavaat. Katsorsartinnikut ilaasa nuna kaajallallugu kræfti pillugu siunnersuisartut ikiuniarnerat tapersersuinerallu atoraangamikku iluaqutigisartorujussuaat aamma Piginnaangorsaqqittarfiup Dallund-ip neqeroorutai. Takuuk qupp. 24.

Nakkutiginninneq

Katsorsartinnerpit naammassineraniit immikkoortorta qarfimmi katsorsarfisanni akuttunngitsunik nakkutigisaallutit misissortittassaait. Katsorsartinnerpit naammassineraniit ukiuni tallimani malittarineqassaait. Nakkutigineqarninni qinngutit atorlugit misissortittassaait, ilaannilu scannertittassallutit.

Kræfteqaleqqinnissamut annilaanganeq

Katsorsartinnerpit naammassimmat taava ima paasineqassanngilaq illit kræftimik napparsimasutut imaluunniit ilaqutaasutut nappaat puigorluinnassagit inuunerillu sionatigut inuunerisimasattut ingerlateqqissinnaallugu. Kræftimik napparsimanikut kræfteqaleqqinnissaminnut annilaangassuteqartartut amerlapput, timimillu qanoq innera eqqummaariffiginerulertarlugu.

Illit aamma taamatut annilaangassuteqaruit, immaqqa iluaqutaasinnaasaaq nakorsarisat ernumanerit pillugu oqaloqatigigukku. Kræfteqarlutik napparsimanikut misillitagaat aamma iluaqutigisinnaavatit. Kræftimut akiuniarut attaveqarnissannut ikiorsinnaavaatsit, assersuutigalugu qungatsimikkut aamma qarnup iluani kræfteqarlutik napparsimasut attaviinut.

Pujortartaruit kræfteqaleqqinnissamut aarlerinaat pujortarunnaarnikkut annikillisissinnaavat. Aamma pinaveersaartitsinertut atorsinnaasarpoq imigassamik killiliisinnaasarnissaq, tassalu peqqinnissamut qullersaqarfiup qanoq annertutigisumik imertarnissamik killiliussaa malikkukku. Siunnersorneqarnissat ilit-sersorneqarnissallu pisariaqartikkukkit nakorsat oqaloqatigiuk.

Ajorunnaarsinnaavunga?

Kræfteqalersimanagermik kalerrinneqarnek amerlanerit tupassutigisarpaat. Amerlasuut toqunissartik ingerlaannaq eqqarsaatigeqqaartarpaat. Torlukkut kræfti nappaataavoq sualuttoq, aamma nappaatip qanoq pinissaanik siullertut apeqqutaavoq qanoq siusitsigisumi nappaativit suussusersineqarnera, taamalu katsorsartillutit, aammalu kræfti tamarmi peerneqarsinnaanersoq.

Nappaativit killiffiata ajorunnaarnissat qanoq periarfissaqarneris taku-tissinnaavaa. Torlukkut kræfteqarlutik napparsimasut siunissami qanoq ilior-sinnaanerannik tunngasut ataani atuarsinnaavatit. Pingaaruteqarpoq eqqaa-massallugu nalunaarsuusionerit illit qanoq inninnik nalilisuunngimmat.

Nalunaarsuusionerit qanoq oqariartuuteqarpa?

Kræftimik napaatit katsorsarneqarnerannit inernerit ingerlaavartumik allat-torneqartarput. Allattuineq aallaavigalugu nalunaarsuusionerit suliarine-qartarput, tassani nappaatip uteqqinnissaanut aarlerinaatit allattorneqartar-lutik. Nalunaarsuusionerimik aamma allattorneqartarput kræftimik nappars-i-masut nappaammik suussusersineqarnerata kingorna agguaqatigiissillugu qanoq siviisutigisumik inuusarnerisut.

Nalunaarsuusionerimik inuit arlallit pineqarput – inuit ataasiakkaat tassa-ni pineqarnatik. Kræftip ineriartornera napparsimasumiit napparsimasumut assigiinneq ajorpoq. Taamaammat siumut ilisimaneqarsinnaaneq ajorpoq, torlukkut kræfteqarluni napparsimasup ataatsip nappaataa qanoq ingerlas-sanersoq. Nappaativit killiffia, qassinik ukioqarnerisutit, arnaanersutit angu-taanersutilluunniit, allanik nappaateqarnerisutit, inooriaatsivit qanoq ittua-nera, timikkut qanoq innerit, taakku aallaavigalugit nappaatip qanoq pinis-saanik missiliuisoqartarpoq.

Nappaativit qanoq pinissaata missiliornera nakorsannut apeqqutigisinnaa-vat, kisianni nakorsavit qularnaatsumik akissuteqarnissaa ilimagissanngilat.

Torlummikkut kræfteqarlutik napparsimasunut missiliuineq pillugu paa-sisaqarnerorusukkuit, taava kræftimut akiuiniartut nittartagaani nalunaar-suusionerit nassaarisinnaavatit.

Kræftimi peerneqarsinnaanngippat?

Torlukkut kræfit ajorunnaarsinnaajuaannarnej ajorpoq. Taamaattoqarpallu nakorsat anniarunnaamissutaasinnaasumik katsorsaanssamik neqeroorsinnaapput. Anniarunnaamisitsiniarluni katsorsaaneq ajorunnaassutaaneq ajorpoq, kisianni inuuneq sivitsorneqarsinnaavoq pitsaanerulersinneqarlunilu. Ima paasillugu, inuit ilaat anigorsinnaanngisamik kræftimik nappaateqartarmata.

Kemoterapiimik anniarunnaamisitsiniarluni katsorsaaneq

Qinngortaalluni katsorsaaniikkut imaluunniit pilattaaniikkut nappaat peerneqarsinnaanngippat, nakorsap kemoterapi atorlugu anniarunnaamisitsiniarluni katsorsaanssamik siunnersuuteqartarpoq. Kemoterapi sananeqaatinik toqoraat atorlugu nakorsaammik katsorsaalluni atorneqartarpoq, taannalu kræftip sananeqaataanik aserorterisarpoq. Tarajulersuutikkut iisartakkatut kemortissaatit, taamaalilluni nakorsaat timinnut tamarmut ingerlaartinneqassalluni. Taama iliornikkut nakorsaatip kræfti sananeqaataa timimut allamut siaruaassimasinnaasoq aamma tikissinnaavaa.

Kemortinnermi saniatigut sunniutaasartut

Kemortinnermi saniatigut sunniutaasartut nalinginnaanersaasa ilagaat meriannuneq, meriartarnerit, qasoqqaneq, kajuumiinneq, nutsanillu katagaaneq. Saniatigut sunniutaasartunut apeqqutaasarloq nakorsaat sorleq atornerit. Katsorsartinneq naammassigaangat saniatigut sunniutaasartut peerneqartarput, nutsallu naaqqittarlutik.

Sooruna toqqusaakkut kræfteqalersoqartartoq?

Ilisimatusartut torlukkut kræfteqalertarnermut pissutaasut tamakkerlugit ilisimasaqarfigingilaat. Kisianni pujortartarneq peqqutaasunut pingaarnersaavoq. Pujortarnikkut imigassartortarnikkullu nappatigilikkajunneqarnersartoq. Taakku marluutillugit ajoqusiisinnaanerat sakkortunerulertarami.

Siusinnerusukkut inuit torlummik nalaatigut qinngortartillutik katsorsarneqarsimasut, torlummikkut kræfteqalernissaasa aarlerinaataat annertuneraartarpoq.

Nammineerlunga qanoq iliorsinnaavunga?

Kræftimik napparsimasorpassuit nammineerlutik iliuseqarnissartik ujartortarpaat. Nerisatigut, timikkut sammisat, tupa imigassarlu, iliuseqarfusinnaapput.

Nerisat timikkullu sammisat

Kræftimik napparsimasut sanigukkajuttarput. Piffissap ilaani illigisaqannginneq nuanniilliuutigisaramikku, merianguneq, iisiniarnermikku ajornakusoortitsineq, allallu naat inalukkallu aqqutaasigut ajornartorsiutit. Inunnit nappaateqanngitsuninngarnit peqqinnarnerusunik nerinerusariaqartarput, ima paasilugu nerisassat protein-neqarnerusut orsoqarnerusullu pinerusariaqaramikkit. Nakorsaq peqqissaasorluunniit siunnersorneqarnissannik aperikkit.

Katsorsartinnerup nalaani kingornalu timikkut sammisaqartarneq amerlasuunit assorsuaq nuannaarutigineqartarpoq, timikkut tarnimikkullu iluaallatsinersusutut misigisimalersaramik. Qanoq iliorsinnaaninnik suullu sammissagukkit pitsaanerusoq nakorsarisat oqaloqatigiuk.

www.cancer.dk/madtilkraeftpatienter (kræfteqarlutik napparsimasunut nerisassat) aamma www.cancer.dk/motiongavner (Aalasarneq iluaqutaavog)

Pujortartarpit?

Torlukkut kræfteqaruit pujortartarlutillu, ajunnginnerusaaq pujortartarunnaaruit. Pujortartaruit katsorsartinninnut sunnuteqarsinnaavog, taamaalilluni pilatsinninni qinngortartillutillu katsorsartinninni nappaatip allatut pissuseqalerneranik arlaqartunik pisoqarsinnaalluni. Aamma pilatsereernerpit kingorna ikivit maminniarnarani ajornakusoortitsinerusaaq. Pujortartarneq pissutaalluni ulluni arlalinni peqqinnissaqarfimmi uninngasinnaavutit, tassani nappaatip allatut pissuseqalernera pissutaalluni.

Qinngortartilluni katsorsaaneq pujortartanngikkuit sunniulluarnerusaaq

Pujortartanngikkuit pilatsereernerup kingorna timit peqqissiartorluarnerusaaq. Peqqinnissamat qullersaqarfup pilatsinnginnermi sap. ak. arfinilinnit, arfineq-pingasut sioqqullugit pujortarunnaarnissaq innersuussutigaa. Pilatsereernerpit kingorna sap. ak. arfineq-pingasut, aqqaneq-marullu pujortassanngilatit, kisianni pujortartaleqqinngilluinnarnissaq pitsaanerpaassaaq. Iluaqutaanavianngilaq pujortartarneq annikilliskaluaraanni. Pujortarunnaavittariaqarputit. Pujortartanngikkuit qinngortartinnerit aamma sunnuteqarluarnerusaaq.

Pujortarunnaarnissannut ikiorneqarusuppit?

Pujortarunnaarniarneq sapernartarpoq. Pingaartumik napparsimaleruttornerup nalaani. Kræftimut akiuiniartut piffissami 2008-2009 ilangullugu misiliummik napparsimasunut katsorsartittunut pujortarunnaarniarnissamut ikiuiniarluni neqerooruteqarpoq. Oqarasuaatikkut namminerluunniit ornigunnikkut pissar-siarineqarsinnaallutik.

www.cancer.dk/tobak atuaruk

Pujortarunnaarnissannut akeqanngitsunik atortussannik pisinnaavutit, aamma Stoplinie-mi pujortarunnaarnissannut siunnersorneqarsinnaallutit, oqarasuaat +45 80 31 31 31-imut sianerlutit. Kommune arlallit aamma nakorsaataasiviit pujortarunnaarniarnermut neqerooruteqartarput.

Imigassartorpallaarpit?

Inuit imigassamik annertuallaamik atuisut pilatsinnerminni nappaammik allatut pissuseqalertarnernik amerlanerusunik peqalersarput, assersuutigalugu ase-ruuttornerit, uummatikkut aamma puakkut ajornartorsiuteqalernerit, kiisalu aanaalernissamut aarlerinaatit annertunerulernerit aamma ikit allatut pissuseqalersinnaallutik. Inunnit imigassartunnginnerusunit sivisunerusumik uninga-tinneqartarput. Innersuussutigineqarpoq katsorsartinnerup kingorna imigassa-mik imerpallaannginnissaq, tassalu killissaritaasunik qaanginaveersaarnissaq.

Imigassartortarnerup allanngortinnissaanut ikiorneqarusuppit?

Imigassartortarnerpit allanngortinnissaanut ikiorneqarnissat pisariaqartikkuku, taava katsorsarneqannginninni peqqinnissaqarfiup nakorsavilluunniit siunnersorlutit tapersorsorlutilluunniit ikiorsinnaavaatit. Aamma paasissutissat siunnersuutillu pissarsiarisinnaavatit uani: www.hope.dk imaluunniit ALKOLinie-mut oqarasuaat +45 80 33 06 10-mut sianerlutit, taakku akeqanngitsumik ki-naassutsimillu isertuussillutik oqarasuaatikkut siunnersorsinnaavaatsit aamma imigassamik ajornartorsiuteqarninnik qaangiiniarninni tapersorsorsinnaavaatsit.

Peqqinnissamut qullersaqarfiup imigassat amerlassusissaannik innersuussutigisai

- Arnanut sap. ak. annerpaamik immiaaqqat arfineq-marluk
- Angutinut sap. ak. annerpaamik immiaaqqat 14-it
- Annerpaamik tulleriissillugit imigassat tallimat

Suut allat aamma atuarsinnaavakka?

Kræftimik nappaateqartunut atatillugu atuagaaqqanik atuarlugit iluaqutaasin-
naasunik Kræftimut Akiuiniartut arlalinnik saqqummersitsinikuupput.

'Kræfteqalerpunga – qanoq iliorsinnaavunga?'

'Qanigisaasutut inuuneq – kræfteqarluni napparsimasup saniani'

'Kræftimik nappaateqartutut pisinnaatitaaffitit'

'Kræfti atoqatigiinnerlu'

'Timimik misiliuteqarnerit'

'Nakorsaq aperiuk'

**'Periaatsit ilisimatusarnikkut akuerisaanngitsut atorlugit
katsorsartinnissat eqqarsaatigaajuk?'**

'Ataata suna nappaatigaajuk?'

(Atuagaaqqat angajoqqaanut saaffiginnissuteqarpoq, aamma anaanamut).

Atuagaaqqat www.cancer.dk/webshop imaluunniit oqarasuaat +45 35 25 71 00
attavigalugit inniminnerneqarsinnaapput.

Aamma internettimi nappaatit pillugu annertunerusumik atuarsinnaavutit. Kræft-
imut Akiuiniartut nittartagaanni www.cancer.dk aamma katsorsartinneq, ilagi-
sat, pinaveersaartitsineq ilisimatusarnerlu pillugit paasissutissanik tamanik pe-
qarpoq. Aammattaaq kræftimik napparsimasut allat qarasaasiakkut chatteqatigi-
nissaannut periarfissaqarpoq www.cancer.dk/debat

Nunani allani nittartakkat

CancerBACKUP Europami kræfti pillugu paasissutissiisartutut nittartagaa siuar-
simaanerpaanut ilaavoq: www.cancerbackup.org

National Cancer Institute (NCI) amerikami peqqinnissaqarfiup ministeeriaata
kræftimut suliniaqatigiiffissuaraa: www.cancer.gov

Sumi siunnersorneqarnissannik ikiorneqarsinnaavunga?

Neriuffiit Kattuffiat

Kræftimut akiuiniarluni suliniaqatigiiffik, Neriuffik Kalaallit Nunaanni sumiiffinni amerlasuuni immikkoortortaqaqarfearpoq. Ilinnut qaninnerpaaq sumiinnersoq qanorlu saaffigineqarsinnaanersoq pillugu napparsimmavimmi sulisunut nakorsamullu paasinarsinnaavat. Imaluuniiit Neriuffiup Kattuffia Nuummiittoq saaffigisinnaavat uunga:

Neriuffiit Kattuffiat

Postboks 1546

Aqqusinersuaq 48

3900 Nuuk

Oqarasuaat: **+299 49 04 89**

Fax: **+299 31 25 04**

E-mail neriuffik@greenet.gl

Internet-ikut nittartagaq www.neriuffik.gl

Kræftimut akiuiniartut nuna tamakkerlugu illoqarfinni assigiinngitsuni kræfti pillugu siunnersuisarpoq. Tassunga sianernikkut namminerluuniiit takkullutit siunnersorneqarsinnaavutit. www.cancer.dk-mi siunnersorneqarsinnaavutit ilitsersorneqarlutilluuniiit, imaluuniiit kræftliniemut sianernikkut. Kræftimut akiuiniartut kræftimik napparsimasunut ilaqaatanullu oqarasuaatikku siunnersuisarfigaat, sianernerlu akeqanngilaq.

Kræfteqarlutik napparsimasunut attaveqarfiit kræfti pillugu siunnersuisartut København-imiittut aqqutigalugit oqarasuaat +45 35 25 77 00-imut attavigineqarsinnaapput, imaluuniiit nittartagaq:

www.cancer.dk/patientforeninger attavigalugu.

Oqarasuaatikku siunnersuisarfiup Kræftliniep ammasarfi

Ulluinarni: 9.00-21.00

Arfininngorneq-Sapaat: 12.00-17.00

Nalliuttuni matoqqasarpoq

Oqarasuaat: +45 80 30 10 30

Kræfti pillugu siunnersuisarfitt

Kræfti pillugu siunnersuisarfik ilinnut qaninneq uani nassaarisinnaavat www.cancer.dk/kraeftraadgivning imaluunniit Kræftimut akiuiniartu-
nut sianerlutit oqarasuaat +45 35 25 75 00.

Dansk Landsforening for Laryngectomerede (DLFL)

Peqatigiiffik torloqanngitsunut saaffiginnissuteqarpoq Laryngectomeertu-
nut, ilaannakortumillu laryngectomiilinnut (hemilaryngectomerede), qarnup
iluani pilatsinnikunut, aamma ataavartumik tracheostomerede (kapuutilin-
nut).

Peqatigiiffik pilatsinnermut aamma peqqissarnermut atatillugu ilitser-
suillunilu siunnersuisarpoq, aammalu innarluuteqalersimasunut malitsigi-
saannullu ilisimasat siammarternissaat peqataaffigalugit, taassuma ataani
katsorsaariaatsit. Tamatuma saniatigut peqatigiiffiup pilatsissimasut akor-
nanni attaveqatigiinneq isumagisaraa, taamaallutik ulluinnarmi inuuner-
minni attaveqarnerat ingerlaannarniassammat.

Strandboulevarden 49, bygning 1, stuen, 2100 København Ø

Tlf.: +45 35 25 74 24, dfl@dlfl.dk

Namineq takkulluni saaffiginnittunut ammasarpoq ataasingornermi nal.
11-14. akornanni.

Piginaangorsaqqittarfik Dallund (RehabiliteringsCenter Dallund)

Piginaangorsaqqittarfimmi Dalund-imi kræfteqarlutik napparsimasut pikko-
rissariarnissaminut periarfissaqarput, aammalu sunniivigineqarsinnaallutik,
nappaateqareernermillu kingorna ingerlariaqqinnissaminut nukissanik
nutaanik aallerfigisinnaallugu. Aamma ilisimatusarnikkut ingerlatsiviuvoq,
piginaangorsaqqinnermut tunngasunik ilisimalikkanik nutaanik tigooqqa-
sunik. Dallund-imi najugaqarnissannut najukkat aqqutigalugu qinnuteqarsin-
naavutit.

Dallundsvej 63, 5471 Sønderød, Tlf.: +45 64 89 11 34,

E-mail: dallund@dallund.dk

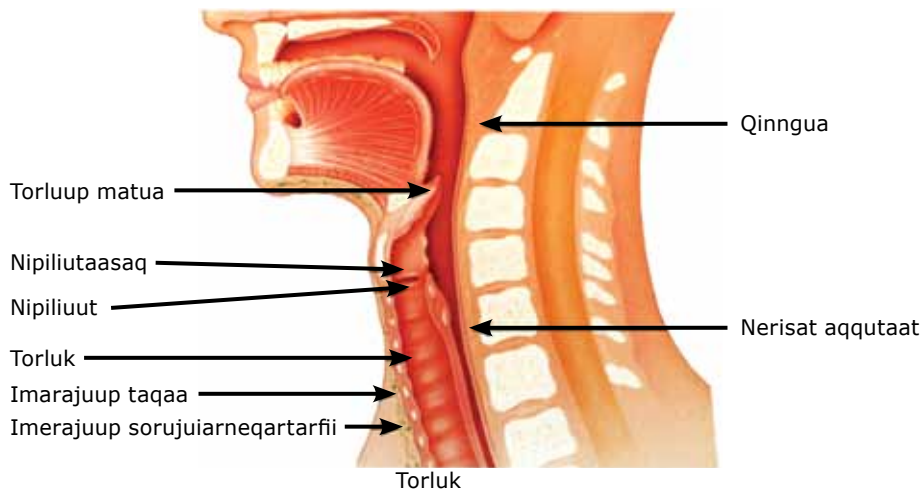
www.cancer.dk/dallund

Torluk

Toqqusaak qungatsip saavata tungaaniippoq, aniinganeqarlunilu, "qooqqaq". Qungatsimi nerisat aqquataasa saavani torluk inissisimavoq. Torlummi nipi pilersinneqartarpoq, tassani nipiliuutit immata. Torluk aamma torlummut isaarivaavoq. Nerigaangatta torluup matuata torluk matusarppaa, taamaalilluni nerisassat imikkallu torlummut pinissaralui pinngitsoortinneqartarput.

Ukiut tamaasa qallunaat 230-it missaaniittut torlummiikkut kræfteqarnermik paasisarppaat. 80-85 procentii angutaapput. Nappaat pisoqaassutsini tamani nassaassaasarpooq, tassalu 25-iniit 80-inut ukiulinni nappaatigineqartarluni, amerlanerilli nappaammik suussusersisut 55-it 75-illu akornanni ukiqartarlutik. Torlukkut kræfti nalinginnaaleraluttuinarpoq. Ukiut 20-it matuma siornanit torlukkut kræfteqartartut maanna marloriaatinngornikuullutik.

Ukiut tamaasa napparsimasut 35-it missaaniittut torluminnik pilatsillutik peersitsivigineqartarput.

Neriuffiit Kattuffiat

Postboks 1546
Aqqusinersuaq 48
3900 Nuuk

Tlf. +299 49 04 89

Fax: +299 31 25 04

neriuffik@greennet.gl

www.neriuffik.gl

